

KARYS

Čina syki savaitė

Kaina: 3 mėn. 10 auk.,
6 mėn. 20 auk., 12 mėn.
35 auk. Atskiri numerai
— 80 skatikų. —

Adresas: Kaunas, Lai-
svės Aleja 12 Nr. „Kario“
Redakcija. Telef. 90 Nr.

Nr. 39 (23)

Kaunas, 1921 m. rugsėjo mėn. 29 diena.

III metai.

Tautų Sąjungos plenariame posėdyje š. m. rugsėjo m. 22 d. Lietuvos valstybė priimta į Tautų Sąjungos narių skaičių.

Lietuvių ir Lenkų ginčas Ženevoj dar neišspręstas.

J. Laurinaitis.

Aukštųjų karo mokslo kursų klausimas Latvijoje.

Aukštojo karo mokslo reikalas vienai svarbus visoms Pabaltijūrio valstybėms. Todėl pravartu susipažinti, kaip tas klausimas sprendžiamas arba bandomas spręsti ir mūsų kaimynuose.

Šiam reikalui nušviesti imamas iš „Latvijos Karivis“ 205 ir 208 Nr. Nr. gener. Radzino, buvusio Latvijos generalio štabo viršininko, rašinys „Augstako kara sinibu kursu eerikoschana“. Daugiau rašinių tuo klausimu neteko matyti.

Viena iš sunkenybių, kurią tenka pakelti mažosioms valstybėms, organizuojant savo ginkluotas pajėgas, yra aukštojo karo mokslo karininkų parengimas. Ši sunkenybė yra tame, kad aukštosios karo mokslo įstaigos kurimas savo valstybėj reikalauja naujų lėšų ir mokslo pajėgų (lektorių ir vadovų), kurių nėra pakankame skaičiuje. Karininkų siuntimas į užsienį, kad jie ten įgytų aukštojo karo mokslo, dar daugiau reikalauja lėšų, ir be to užsienio karo akademijos neprilima svetimų karininkų, arba priima labai aprėžtame skaičiuje. Todėl jaunosioms valstybėms, kitas niekas nelieka, kaip organizuoti savo valstybėse aukštuosius karo mokslo kursus. Kaip girdėti, įgaunija jau yra suorganizavusi tokius kursus, kurie šį rudenį jau pradės veikti. Taip pat ir Lietuva pradėjo organizuoti aukštojo karo mokslo kursus, bet dėl lektorių stokos ir kitų svarbių priežasčių autoritaus sprendimu, Lietuvoj tokie kursai negalės būti taip gerai įrašyti, kaip įgaunijoje. Įgaunijoje tas reikalas bus pastatytas taip, kaip didžiųjų valstybių akademijose, nes mokslui dėstyti yra pakviesta daug buv. Rusų generalio štabo profesorių. Kaip girdėti, ir Latvijoje principe yra nutarta įsteigti aukštojo karo mokslo kursus. Šių kursų

Pranešama visų žiniai, kad „Kario“ redakcija neims laiškų, už kuriuos reikia primokėti. Todėl patariama laiškus kaip reikiant markėmis aplipdinti.
Red,

projekto svarbieji pagrindai esą sustatyti ir neužilgo būsia įteikti atitinkamai įstaigai patvirtinti. Reikia tikėti, kad jei ne šiemet, tai bent ateinančiais metais ir pas mus bus įsteigti aukšto karo mokslo kursai. Savaime suprantama, jei įgaunija įstengė tokius kursus įsteigti, tai ir Latvijai neturi būti tai sunku padaryti.

Aukštojo karo mokslo kursų reikalingumas neginčijamas, ir tai jaučia didžioji karininkų dalis.

Kadangi šių kursų įsteigimas yra organizacijos stadijoje, tai pravartu šį klausimą apsvarstyti ir nuomėmis pasikeisti.

Aukštųjų karo mokslo kursų būtų uždavinys — rengti karininkų taip vadinamajam generalio štabo tarnybai. Be to kursai turėtų platinti karo mokslą senųjų karininkų tarpe. Kursus išėję galėtų eiti generalio štabo tarnybą ir, perėję visas rikiuotės tarnybos vietas, ateity galėtų komplektuoti aukštesnius viršininkus kaip rikiuotės taip ir administracijos tarnyboj.

Šiuo laiku daug kam iš mūsų senesniųjų viršininkų stinga teorijos iš vispusiškos praktikos žinių. Todėl aukštojo karo mokslo kursai galėtų paplatinti ir senesniųjų karininkų tarpe mokslą. Tatal būtų galima pasiekti komandiruojant senesnius karininkus į lekcijas ir praktikos darbus. Ateity, kai visi senesnieji karininkai jau bus atitinkamai teorijoj ir praktikoje parengti, šis antras kursų uždavinys atpuls, nes šį darbą galės atlikti kiekvienas viršininkas savo valdinų tarpe. Tolimesnis pirmojo laikotarpio kursų uždavinys būtų karo literatūros dauginimas latvių kalba ir karo mokslo šakojimas.

Kursų uždaviniai yra sunkūs ir platūs. Iš to išeinant matyti, kad kursais priseina rimtai susirūpinti. Reikia dar pasakyti, kad šiuo laiku būtų galima įsteigti mažus, siauro uždavinio „laikinuosius kursus“, kuriuose būtų rengiami karininkai štabų tarnybai. Šios pažiūros neištaiko kritikos. Reikalinga rengti karininkus — karo vadus karui vesti ir armiją karui rengti, bet ne štabų darbininkus — knygininkus, kanceliarinį viršininkus ir t.t. Kursus įsteigti, turint uždavinį tokius darbininkus rengti, tikrai būtų bereikalingas valstybės pinigų aikvojimasis. Parengtieji štabo tarnybai nebus parengti karo darbai. Armijai reikalingi karo darbininkai, karininkai, kurie taikos laiku mokėtų pasiręsti karui, o karo laiku — kariauti. Kas ateity daryti su tais štabo kursais balguotais kari-

ninkais: palikti juos visą laiką štabuose ir tuo būdu štabus visiškai atskirti nuo kariuomenės; arba siųsti juos į rikiuotę, kur jie turės pradėti tarnybą iš pradžių, ko senesnieji karininkai nepanorės? Dabar turime taikos laiką ir todėl visiškai reikia atsisakyti nuo visų netinkamų laikinų organizacijų: armiją reikia organizuoti tinkamai ir patvariai, o ne „lalkiniais“ pagrindais.

Jei mūsų nepastoviamo politikos laikotarpy įvyktų karas anksčiau, negu kursuose būtų praeitis pirmasis mokslo metas, tai kursų karininkus būtų galima siųsti į karą ir jie tuo laiku turėtų šioji tokį pagrindą įgiję.

Imant galvon mūsų karininkų karo mokslą, taip pat ir šių laikų karo mokslo stovį, reikia spręsti, kad kursų mokslo laikas neturėtų būti ilgesnis, kaip dveji metai.

Karininkus į kursus reikėtų priimti konkursinių egzamenų pagrindu. Kursams galėtų tikti karininkai: gerai vyriausybės atestuoti, tarnavusieji rikiuotėje nemažiau 2—3 metų ir pirmais metais tie karininkai, kurie dabar turi generalio štabo vietas (vyriausiam štabe ir divizijų štabuose). Konkurso egzamenus reikėtų laikyti iš karo ir bendrųjų dalykų. Karo dalykai būtų: 1) visi Latvijos armijoje vartojami statutai, 2) taktika, 3) artilerija, 4) administracija, 5) topografija ir 6) fortifikacija; tie visi dalykai iš tam tikro sudaryto programo. Bendrieji dalykai būtų iš gimnazijos programo: matematika (aritmetika, algebra, geometrija, trigonometrija), istorija, geografija ir fizika. Be to tam tikru programu reikėtų patirti kiek moka latvių kalbos ir dviejų didžiųjų valstybių kalbų.

(Bus daugiau).

Vašingtono konferencija ir bendras „nusiginklavimas“.

Vašingtono konferencija svarstys bendro nusiginklavimo klausimą. Šiuo klausimu dabar rašoma notos, sakoma kalbos, o ginklavimo praktika nė kiek nemažinama.

Amerikos Jungtinės Valstybės nauja laivyno statymo programa stengiasi ligi 1925 metų sudaryti karo laivyną 1,600,000 tonų talpos, vietoj dabartinio 600,000 tonų talpos. Vadinas, einama prie 5 kartus didesnio.

Taip pat išdirbama didelių karo bazių projektas statymo Ramiojo Vandenyne pakraščiais. Tai atleisią 200 milijonų dolerių. Biudžetas kariuomenei laikyti 1921 metams siekia 332 mil. dol., t. y. 3½ karto didesnis už 1915 m. (imant vienodą pinigų kursą).

Tokios pastangos išaukė energingą ginklavimąsi Japonijoje, kur 60% visų pajamų skiriama karo reikalingam. Ypač didinama karo laivynas.

Anglijos laivynas šiais metais aikvoja apie 200 milijonų svarų sterlingų, o armija—500 mil. Gale praėjusio mėnesio naujon programon įrašyta būtinas 4 didelių karo laivynų pastatymas.

Dargi Prancūzija, nieku būdu negalinti nustatyti savo biudžeto pusiausviros, sunkina save nauja našta — skiria 1½ milijono frankų statyti naujiems karo laivams.

Didžiųjų Valstybių pėdomis eina ir mažosios, įsiskolodamos didžiosiom, ypač Amerikai.

Liepos mėnesio gale, senate svarstant nusiginklavimo klausimą sąryšy su Antantos skolomis Jungtinėms Valstybėms, senatorius Borah pasakė: „Arba tegu visi nusinkluoja, arba Amerika pakiš atsimokėjimo vekselį“. Tą pat mintį diplomatingesnė formoj pareiškė valstybės finansų sekretorius: „Visos sutartys dėl svetimų valstybių skolų konsolidavimą Jungtinėms Valstybėms reikia atidėti ir priminti tik Vašingtono konferenciją šaukiant“ („The Information“ liepos 28 d.). To reikalo įtakoje europiečiai bus sukabesni.

Tačiau mes matėme, kad pati Amerika nesiruošia nusiginkluoti. Priešingai, karo biudžetą ji didina kelis kart, stengiasi silpninti Japoniją, neduoti jai vėl susijungti su Anglija. Tokioje aplinkybėse visai nenustabu, jei kokla ten mažai kam žinoma, ypač Europoj, šalele Jap gali suvaidinti kolosale rolę, sudrumsti pasaulio ramybę ir atnešti baisių vaisių.

Lankydamas Panamos perkasą (da pernai metų gale) prezidentas Harding'as sveikino tą dieną, kuomet Amerika liksianti stipriausia jūrų Valstybė. „Aš tikiu, sakė jis, kad mes galime rasti būdą dirbti nusiginklavimo vardu, bet iš kitos pusės aš trokštu Amerikai laivyno atatinamo šalies troškimui; ir aš trokštu, kad Amerikos prekybos laivai pasiektų visas pasaulio rinkas“ („The Inform.“ 22 liepos).

Jungtinės Valstybės, lig šiol vykdžiusios Monroės doktriną „Amerika Amerikiečiams“, dabar siekia pavergti savo egemonijai visą pasaulį.

Jungtinės Valstybės 1914 metais jūrų prekybos žvilgsniu stovėjo šeštoje vietoje, 1921 metais stovi

Susitinkamos kautynės.

(T e s i n y s).

Susitinkamos kautynės, jau vien dėl jų vedimo ypatybių, sunku smulkiai teoriniai ištirti. Geriausiai sekasi ištirti jų vedimo būdai — detalai susipažįstant su kritin-gai išgvildentais pavyzdžiais iš praėjusio karo ir išsant susitinkamų kautynių uždavinius*).

Pradedamieji daviniai, kuriais reikia vadovautis, kad patikrinus susitinkamose kautynėse lamėjima, yra šie: Bendrieji nurodymai:

1. Esant galimybės atakuoti neprisiruošusį priešininką, taikintini sulengvintieji ištiesimo, puolimo ir atakavimo būdai.

2) Pagrindinis principas, kuriuo vadovautis privalo net pačių mažųjų dalių, užtvorų, žvalgų būrelių viršininkai, — tai ištiesimui tinkamų vietos daiktų pagrobimas. Kordinalė klaida bus jaunesniojo viršininko nusprendimas sustabdyti eimą priekin su tikslu arba palaukti apy-

stovos išaiškėjimo arba su tikslu gauti vyresniojo viršininko nurodymų.

Apskritai užtvorų bei priešakinių rinktinių tiesimas susitinkamame susirėmime įvyksta automatiniai.

3. Vokiečiai, kalbėdami apie susitinkamas kautynes, sako, jog „staigios atakos smarkumas ir priešo panieka pataiso bet kokią klaidą“ ir jog „apystovos netikrumas bei neaiškumas yra normalis kare reiškinys; susitinkamose kautynėse tikslesnių žinių vienas apie kitą dažnai abu priešininku gauna tik susidūre... Tuo atveju viršininkas neprivilo daryti savo sprendimus priklausomais nuo tolimesnio žvalgymo, reikalaujančio laiko gaišinimo“ ir t.t.

4. Pamti neprisiruošusį priešininką galima tik išlošiant laiką; todėl voros bei rinktinės viršininkas greitai privalo nuspręsti kas daryti ir tuoj suderinti savo dalių veiksmus bendru įsakymu.

5. Visiems vyresniesiems viršininkams svarbu yra būti arčiau priešakinių dalių, nes prasidėjus susitinkamoms kautynėms visados atsiranda tam tikro netvarkingumo veiksmuose ir labai yra svarbu iš karto, ir kiekviename atsitikime, kuo veikiau nuspręsti, kas daryti ir viduriniui sulungti išblaškytus veiksmus.

* Žiur. gnner. Radus-Zenkaviciaus „Očerck vnutrennego boja“.

antroje, nusileisdamos tik Aglijai, turinčiai gausesnės talpos laivyną, tačiau žymiai ją pranešanti naujų prekybos laivų statyba. 1920 metais Jungtinės Valstybės pastatė 2½ milijonų tonų talpos laivyną, tai yra 9 kartus didesnį už 1913 metų ir 5 kartus didesnį už rekordinį 1907 m. 1919 metais J. V. pastatė daugiau prekybos laivų už Japoniją, Angliją su visom kolonijom, krūvon paimitom.

Tokios lenktynės prekybos laivų statymas eina ne iš faktinės būtenybės, kadangi 1921 metais Jungtinėse Valstybėse dykuojančių laivų skaičius siekė daugiau kaip 250 su 2 mil. tonų talpos, o Anglijoje 600 su 2½ mil. tonų talpos.

Japonija sieke egemonijos Ramiajame Vandenyne, Anglija—savo pirmenybės, Amerika—patikrinimo savo egemonijos visam pasauliui.

Šiose apystovose kiekviena Valstybė stengiasi apsenkti kita, nežiturdama išlaidų, sunkindama save ir tuo stiprindama viešpataujantį ekonominį ir finansinį krizį.

Ir tokiose apystovose esant, gimė idėja šaukti konferenciją nusiginklavimo klausimu. Bet priešingumai valstybių tarpe per daug dideli, kokurencija per daug įsibėgėjusi, egemonijos manija per daug viliojanti.

Šalia tokių bendrų visapusinių intemptų santykių abejojama, kad Vašingtono konferencija, prezidento Herdingo šaukiama, duotų geresnių žmonių rezultatų, kaip žinoma Haagos šio amžiaus pradžioje.

P. D.

«Rižskij Kurjer» arba Lenkų provokacijos Pabaltjūry.

Gal ne visi mūsų skaitytojai žino, kad Latvijos būstinėj Rygoje eina rusų kalba lenkų laikraštis «Rižskij Kurjer». To laikraščio tikslas aiškus: garbinti Lenkiją ir provokuoti Lietuvą mūsų kaimynuose Pabaltjūry. Lietuva nepakenčiama valstybė Lenkams. Tai reiškia ją šmeižti, biauroti. O jei norima ką šmeižti, tai reikia rasti tiems šmeižtams medžiagos. Lietuva taikinga ir atsargi valstybė. Provokacijų politikoj, kaip Lenkija, nedaro. Tačiau lenkams reikia ją šmeižti. Jei tikrenybė nėra progos, tai reikia jos prasminti. O tai labai lengva.

Kai norima ką šlandien suprovokuoti politikoj, sakoma, kad jis bolševikas arba vokiečių bičiulis. Abi šias baldykes lenkai šiandien vartoja prieš lietuvius, norėdami jiems įgelti, arba prieš pasaulį juos subiauroti.

Ir «Rižskij Kurjer» visą laiką tuo keliu eina: nėra tos dienos, kad neišlietu lietuviams pamazgų kibiro.

Palmkim rugsėjo 10 d. 211 №. Čia randam lenkų telegrafo agentūros P. A. P. dvi telegramas.

Pirmoji:

«Klaipėdos paėmimo planas». Memeler Damfleoot^o praneša, kad Lietuva parengusi pilną Klaipėdos sričiai okupuoti. Vyriausiu komisaru paskirtas Nasvitis. Klaipėdai paimiti bus išsiųsta 2 pulkai. Laiskraštis apibūdina Lietuvą, kaip priešakinį bolševizmo grupę».

Antroji:

«Vokiečiai rengia pagalbą Lietuvai». «Kauno diena» praneša, kad Rytų Prūsiose organizuojasi Lietuval padėti būriai, kurie turi vardą «Wirtchattskompagnie», ir kurie gerai apginkluoti kulkosvaldžiais. Tilžės apylinkėse pasirodė vienas tų būrių, 6000 žmonių skaičiuje. Vienas svarbiausių organizuotojų yra rotmistras Stolzberg, gyvenęs Tilžėje.

«Pol-Pres» praneša iš Kauno, kad Kauno Lietuvos valdžia rengia puolimą į Vilnių.

Vokiečių radio stotis skelbia, kad Lietuvos pasiūntinys paskelbė, jog Lietuva rengiasi kariauti su Lenkija».

Panašių telegramų lenkų provokatoriams nestinga ir dėl jų turinio neprisieina kalbėti. O čia jos keliamos tik parodyti, kaip «draugingai» lenkai atsineša į lietuvius tuo metu, kai jie neva nori susitalkinti su lietuviais Ženevoje! Be to, kasdieninės provokacijos iš «Rižskij Kurjer» mus versta verčia sustiprinti mūsų spaudos poziciją Rygoje ir pasirūpinti galų gale įkurti tą Pabaltjūrio valstybių spaudos biurą, kaip buvo nutarta žurnalistų pasitarime Kaune š. m. gegužės 30 — birželio 3 d. Įkūrus tą būtiną spaudos įstaigą būtų galima pažaboti mūsų provokatorius nors Pabaltjūrio valstybėse.

J. L-tis.

6. Atėjus pirmoms žinioms apie priešininko puolimą, naudojantis žemėlapiu galima maždaug nustatyti laukiamo susirėmimo rajonas, o per tai kartais yra galimybės priruošti ištiesimą, iš anksto duodant įsakymus ir imantis atitinkamų priemonių, kaip antai: vykti su vyresniais viršininkais apžiūrėti vietą, pasiųsti vyriausiųjų jėgų artileriją į avangardo užpakalį, priartinti kovos reikmenis, sulaukyti gurguoles ir t. t.

Dėl avangardo veiksmų reikia pasakyti štai kas:

1. Į avangardą reikia skirti ištiesas organizacines dalis. Artilerija turi būti stipra (ligi ½ visos esančios voroje artilerijos). Kiekviena vora prisidengia savo avangardu. Pridengiančios dalys, priešakinės ir šoninės rinktinės, per bendrą ištiesimą, sudarys kovos tvarkos kamieną (ilmenį), kur išties paskui einančios dalys.

Į avangardą skiriamai šarvuočiai, pionierių dalys, raiteliai.

2. Avangardui uždavinys turi būti statomas visiškai aiškiai ir aprėžtai; tas uždavinys — sudaryti kautynių vedimui vyriausiomis jėgomis patogią sąlygą; tinkamiausias tam būdas bus energingas puolimas. Avangardo viršininkas ištiesia savo kovos planą frontu, nesivaržydamas

savo kovos tvarkoje palikti tarpeklis, apšaudomus šautuvų, kulkosvaldžių ir artilerijos ugnimi.

3. Jei avangarde turima šarvuočių, tai jie turi padėti užimti ir išlaikyti svarbius punktus ir sulaukyti puoliančias priešininko dalis.

Dėl artilerijos veiksmų reikia pasakyti šit kas:

1. Avangardo artilerija privalo paleisti ugnį galimai anksčiau, kad ir iš patogios pozicijos, negaišinant laiko tinkamesnės vietos suradimui.

2. Greitas vyriausis jėgų artilerijos iškišimas yra pageidaujamas, bet su sąlyga, kad tinkamai ji būtų aprūpinama.

3. Suėmus krūvon, svarbiausias artilerijos uždavinys yra: savo ugnimi patikrinti savajai kariuomenei laiką ir vietą išsitiesti ir priversti priešininką gintis.

Susitinkamos kautynės dažnai įvyksta staiga, nelaukta; todėl vyresnieji viršininkai privalo jau iš laiko imtis priemonių, kad susitikus priešininką galimai patogiose sąlygose.

Šis prisiruošimas susitinkamoms kautynėms privalo reikštis:

Palanga.

Šių metų rugpiūčio mėnesį man teko pasinaudoti Palangos Karo Sanatorija. Todel norėčiau pasidalyti kai kuriomis žiniomis ir patirtais įspūdžiais su tais kariais, kuriems šiemet nelemta buvo Palangos atlankyti.

Į Palangą galima buvo pakliūti: a) per tam tikrą Kurortų Komisiją, kuri veikė kas šeštadienis Kaune prie II Karo Ligoninės ir kariai, pripažinti Palangos kurorto gydymosi, gaudavo ten pilną išlaikymą ir atitinkamą gydymą, b) kariai, gavusieji paprastas atostogas, galėjo važiuoti Palangon, kame gaudavo pilną išlaikymą, tik karininkai ir karo valdininkai turėjo sumokėti skirtumą už pagerintą maistą.

Sanatorija įrengta ruilinguose ir švariai laikomuose vasarnamiuose, išmėtytuose gražime pušynely, kuris tęsiasi ligi jūros krantų, apie 100 metrų atstumo nuo vandens. Visas pušynas, kur išmėtyti vasarnamiai, išraižytas plačiomis, tiesiomis gatvėmis, išsodintomis medeliais, ir šie kvartalai apvedžioti mediniais bei vieliniais groteliais, nors vietomis jau apgriuvusiais, bet viskas rodo, kad prieš karą ten būta labai gražiai laikoma. Vasarnamiai, iš išorinės pusės, ir gi apgriuvę ir reikalauja remonto.

Tuo laiku karių sanatorijoje buvo gan daug.

Valgykla įrengta viename bute, karininkams viename kambary, kareiviams — kitame, bet valgis tas pats; per pietus dūdavo N pulko dūdų orkestras.

Laikas praleidžiamas maždaug taip: 7 val. keliasi ir ligi 8 pusryčiai, po pusryčių, jei oras gražus, visi traukia į pajūrį ir, paskirtame vyrams rajone, smėly kaitinasi prieš saulę. Čia dažnai sudaro lenktynes bėgy, šoky į tolį, aukštį ir kitus kūno mankštymo žaislus; 11 val. dauguma maudosi; 12 pasibaigus ir sudūdavus orkestrui visi traukia pietauti. Po piet. kiek pailsėję vėl eina „kepintis saulėje“ ligi 15 val. kada grįžta valgyklon pieno gerti. Po to laikas praleidžiama įvairiai: vieni pajūry, kiti „kroketa“ žaidžia ir miestan eina. 19 val. vakarienė. Po vakarienės visi išsklysta įvairiais keliais: kas miestelį įvairumo ieškoti, kas Tiškevičiaus parkan, ant Birutės kalno, kiti pajūrin, kame tuo laiku yra bendras pasivaikščiojimas ir maudytis draudžiama.

Platybės daug ir yra kur pasivaikštinėti, pakvėpuoti tyru pušyno oru, pasigėrėti banguojančiu jūros paviršium, pasigrožėti Birutės kalnu ir kitomis gam-

tos gražybėmis. Poilsui vieta gan patogi ir žmogus atvykęs čia iš miesto gali patalsyti nuvargusias jėgas, taip gausiai naudodamas saulės spinduliais, jūros bangomis ir tyru gaivinančiu pušyno oru. Tik dėja, kad nevisi tą sveikatos šaltinį tinkamai sunaudoja, daugelis vietoj patalsius sveikatą dar labiau nusilpnina „beūždami“ po įvairius vakarėlius ir begerdami „vokiškuosius skystimėlius“, kuriuos čia „lengvu būdu“ iš užsienio pargabena.

Be to dar turiu pastebėti, kad daugumas ten buvusių karininkų mėgo visur vartoti rusų kalbą, labiausiai iš jaunesn. karininkų, tur būti tuo jie norėjo pasirodyti esą mokitesni už kareivius, kurie kalbėjo tik lietuviškai.

Labai nemalonų įspūdį darė ta rusų kalba su visokiems „pagražinimais“ ir „švelniais“ epitetais, o labiausiai „necenzuotos“ rusų dainos, kurias taip dažnai tekdavo išgirsti vėlai vakare pajūry, kame gerkas karininkų būrys traukdavo ozių balsais.

Labai liūdna, kad kai kurie karininkai taip elgiasi viešose vietose tuo labiau neseniai atvaduoatame Zemaičių krašte Palangoje. Tai ir nenuostabu, kad vietiniai žmonės kartą mane paklausė: tur būt mūsų kariuomenėj didesnė pusė rusų oficerių, kad ir čia jų tiek daug atvažlavo...

Gėda taip elgtis ir daryti gėda visai kariuomenei.

Galėtingos sesutės ir gi daugiausia kalbėjosi rusiškai, kas jau visai netinka lietuviams.

Tai tokie Palangos įspūdžiai.

Tikėsimės, kad kitais metais bus viskas geriau sutvarkyta ir lietuvių kalba iškovos sau daugiau mylėtojų.

Ši—š.

Lietuvos Kary!

Skaityk ir kitus ragink skaityti „Kari“. Jame rasi daug naudingų pamokymų kariui ir piliečiui.

Todel visur (knygynuose, stotyse, pas laikraščių pardavėjus, skaityklose) reikalaukit „Kario“.

1) nuodugnių priešininko jėgų ir jo judesių sekimu, t. y. visų rūšių žvalgyba ir ėmimosi tam tikrų priemonių geresniam ryšio ir valdymo palaikymui;

2) tokiu savųjų jėgų paskirstymu žygiui ir poilsui, kad, staigiai susidurus su priešininku, sugrupavimas tiktų bendrojo uždavinio atlikimui.

Susilpninti atsitiktinybės elementui, kuris susitinkamos kautynėse ytin didelę rolę vaidina, reikalingas geras žvalgymas. Tai kiekvienam suprantama.

Jau buvo aukščiau nurodyta ypatinga ryšio palaikymo reikšmė, belaukiant susitinkamų kautynių. Esant kariuomenei poilsyje, palaikyti ryšį dabartinėmis technikos priemonėmis nėra sunku ir nereikia aikvoti gyvoji jėga, bet žygio judesyje tas klausimas žymiai pasunkėja, kadangi tuomet nėra galimybės pritaikinti telefoną bei telegrafą.

Ryšis tarp gretimųjų vorų žygyje geriausia palaikyti vadinamą telegrafą, t. y. prisijusių ryšiu asmenų pagalba; kai vora jau pradėjo tiesis, reikia dėti visas pastangas, kad kariuomenės dalys velklau būtų sujungtos telefonu. Tai galima pasiekti tik tada, jei:

1. voros štabo telefonų komanda eina su avangardu (uodegoje);

2. voros štabas tuojau pažymi savo apsisostojimą vietoje;

3. iš voros štabo tuojau išvyksta į pulkus, iš anksto iš jų atsiųstieji siunčiamieji; lydėti telefonistus tiesėjų uuo pulko ligi voros štabo.

Susitinkamos kautynės įvyksta voroje avangardų iniciatyva: čion surenkamos visos pirmutinės žinios apie priešininko pasirodymą ir jo veiksmus. Taigi čia avangardo priešakyje vieta ir avangardo viršininkui ir voros viršininkui. Čia voros viršininkas greičiau gaus pranešimus iš priešakio ir pats galės sekti apystovą. Jis nuspręs kas daryti ir patsai perduos palėpimą avangardo ir artilerijos viršininkams, kurie yra kartu su juo, ir raštu vyriausių jėgų voros viršininkai.

Vyresniajam viršininkui (divizijos vadui), kad ne kliudžius voros viršininkui valdyti ir turėjus galimybės suvokti kautynių apystovą visame fronte ir tiksliai valdyti savo kariuomenę,—geriau yra atskirai sekti paskui sverbesniąją vorą arba paskui savo kariuomenės vidurį, pervažiuojant suoliais nuo vieno kelio

Steigiamasis Seimas.

124-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 20 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Šios dienos posėdyje eina Užsienų Reikalų Ministerio p. Purickio atsakymas į social-demokratų interpellaciją dėl derybų su lenkais Ženevoje.

P. Ministeris pabrėžia, kad interpellacija šiuo momentu buvo labai pageidaujama, nes ji padės išsklaidyti nlekuo nepamatuotus gandus apie derybų eigą, kuriuos tam tikri žmonės, tam tikrais tikslais sklaidžia.

Pirmausia mes turime gerai atminti, kad ginčijamoji Vilniaus sritis yra užgropta, kuri reikalinga atgauti. Atgauti ji galima arba ginklo pajėga, arba derybų keliu. Mes išsirikome antrąjį kelią, be žmonių kraujo ir gyvybės aukų bei netikslingo žmogaus kultūros vairsų naikavimo kelią — t. y. derybų kelią. Bet tiesioginių derybų su lenkais keliu mes prie klausimo išrišimo nepriejome, nes lenkai mums statė tokias sąlygas, kurios įželdžia mūsų nepriklausomybę ir mes priversti buvome savo ginčą atiduoti Tautų Sąjungon ir Didžiosioms Valstybėms.

Tautų Sąjunga ir didžiosios Valstybės suinteresuotos įvykinti kuogrelčiausiai visuotiną taiką. Todel daromi įvairiausi spaudimai besiginčijančioms pusėms kuoveikliausiai susitalkinti. Tat pasauliniams gallūnams spaudimą darant mes negalėjome derybų nevesti. Jei gu mes būtumėm nutraukę derybas — mes tuo būtu mėm atldėję Vilniaus atvadavimą nenumatomam laikui arba privedę prie nelygaus, atkaklaus karo su lenkais, kuris mums pakirstų stipriausias pajėgas ir sugriautų mūsų laimėjimus valstybės ir kultūros srityje. Nieko gi nēr lengvesvio kaip nutraukti derybos ir jei gu mes dabar būtumėm Vilniuje tai ir aš stovėčiau už derybų nutraukimą. Bet mes matome, kad lenkai nesnaudžia. Jie blaiviausiu būdu varo ištautinimo darbą. Susipratusiai lietuviai lenkų žiauraus teroro verčiami bėga iš Vilniaus srities, o ten tuo tarpu nuolat gabenami atėviai iš Lenkijos. Ir jei gu tokia padėtis ilgiau tęsis, tai Vilnius ir jo sritis savo motinos tuoj nepažis.

Toliau p. Ministeris pabrėžia, kad nei pirmas nei antras p. Hymanso projektai nebuvo Vyriausybės priimti.

Mūsų delegacija noredama parodyti p. Hymanso projektų neprilimtumą suredagavo savo kontrpasūlymus, kuriuos ir atsluntė per p. Naruševičių Vyriausybei patvirtinti. Vyriausybė daug ką permainė ir pasluntė kontrprojektą atgal.

Aiškindamas atskirus kontrprojekto punktus p. Ministeris sako, kad mes neprivalome bijoti mūsų rytams duoti plačiausios autonomijos, nes tai mus nenusilpnintų, bet tik sustiprintų. Ateltyje mes, be abejo, turėsime su Lenkija bendrų reikalų. Jei gu Lenkija netektų nepriklausomybės, tai ir mes vargu išlaikysime. Jei reakcija įsigalėtų Rusuos ar Vokietiuos, tai ir mums ir Lenkijai gali būti didelis pavojus, tuomet atsisiras ir bendrų reikalų. Bet santykiuose su Lenkija Lietuva negali priimti nieko, kas netiesioginiai ar tiesioginiai įžeistų Lietuvos Valstybės Suverenumą. Lietuva tegali sueti su Lenkija į tokius pat santykius kaip ir su kitoms Pabaltijos valstybėms.

Militarę konferenciją mes galėtume sudaryti vien tik apsigynimo tikslu ir tai tik tuomet, kai Lenkijos sienos bus galutinai didžiųjų valstybių nustatytos. Ar karas turi atsigynimo pobūdį ar ne, sprendžia šalies vyriausybės. Tokiais pamatais tinka daryti militarę konvenciją ir kitos Pabaltijos valstybės.

Toliau kalba dėl ekonominių santykių, tranzito ir kitų kontrprojekto punktų. Baigdamas p. Ministeris pabrėžė, kad pateikdami savo kontrpasūlymą, mes pareiškėme nusileidimo maksimum, ligi kurio mes galim eiti. Toliau mes nelsime nei žingsnio, nes didesni reikalavimai įželdžia mūsų suverenumą. Visa kas išdėstyta Vyriausybė turėdama galvoje negali pripažinti, kad iš tų siūlymų ar mūsų delegacijos užimtosios pozicijos susidarytų valstybei pavojus ar dabar ar atelty. Baigdamas p. Ministeris pažymi, kad nei pirmojo nei antrojo projekto mes nepriėmė ir nepriimsim.

Baigus kalbėti Užsienų Reikalų Ministeriui kalba Seimo atstovas K a l r y s. Jis nori įrodyti, kad Vyriausybė ramnanti mus netikromis žiniomis. Atstovas Staugaitis pabrėžia, kad reikalinga būtina atmetti p. Hymanso projektas, Ryšiai su Lenkais gali būti, bet tik tokie, kurie neįželdžia mūsų nepriklausomybės ir mums naudingi. Atstovas Krupavičius nurodo, kad krikšč. dem. žinos, kaip pasielgti su vyriausybe, kurie pasielgs prieš mūsų nusistatymą. Nusileidimų liečiančių Lietuvos nepriklausomybę negali būti. Dar kalbėjo atstovas D i g r y s. Diskusijos dėl interpellacijos bus tęsiamos rugsėjo mėn. 23 d. posėdyje.

į voras mazgo prie kito. Kad lengviau atelty žinios iš vorų, jis nepriyalo dažnai kelsti vieta.

Tos žinios iš pradžios bus perduodamos labiausiai per raštus siunčiamuosius, o paskui telefonu.

Rišant jėgų išskirstymo ir jų klausimą sugrupavimo, vyresnysis viršininkas (armijos vadas) skiria divizijoms manevrų ruožus ir duoda dienos uždavinį, t. y. paprastai nurodo ribą, kurią žygiuojančios divizijos ligi vakaro privalo užimti savo avangardais.

Divizija gali daryti puolimą arba viena vora arba keliomis. Tai priklauso pirmiausia nuo vietos sąlygų. Divizijos vadas skirsto nurodytą jam rajoną, ir stato dienos uždavinį, įsakydamas užimti avangardais tam tikrą gynimosi ribą.

Be to iš žemėlapiu nustatoma keletas tarpinių ribų, kurių pasiekimas privalo reguliuoti atskirų vorų judėjimą ir užtikrinti atskirų dalių ryšingumą bei tarpusavio veiksmą.

Jei susitinkamos kautynės iškyla netikėtai, tai sekantios ribos pasiekimas virsta artimiausiu voros viršininko uždaviniu.

Taisyklė: „eiti išsisklaidžius, patis susibūrus (kru-

voje)“, pritaikoma belaukiant susitinkamų kautynių, labiau, negu kur kitur.

Divizija puolanti keliomis voromis, esant ankštam tarpusavio ryšiai, susidurusi žygyje su divizija einančia vienoje voroje, turės didžiulių pavirkumų (patogumų). Ji aplenks priešininką išsitiesime, kas ir yra susitinkamose kautynėse laimėjimo laidas, ir tiesiu kai kurių dalių iškišimu gali iš sykio apsupti einančios vienoje voroje divizijos galvą (priešakį).

Šiuo atžvilgiu nepalyginamai vertesnis yra vokietų maršo būdas daugeliu vorų su avangardu klekvienoje, negu prancūzų „rombo“ tvarka su vienu bendru avangardu keletu vorų. Bet talkinant vokietų maršo būdą reikia būtina atminti, kad jis reikalingas savarankiškai veikiančių žemesniųjų viršininkų.

Einant keliomis voromis, tarpekiai tarp jų privalo būti tokie, kad stipresnė priešininko vora negalėtų suglamžyti atskiros voros; ryšio organizacija ir tarpusavio palaikymo galmybė privalo čia stovėti pirmoje eilėje.

Pradedant kautynes, tasai turės daugiau pavirkumų, kuris sugėbes geriau prisiruošti kautynėms, negu

125-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. rugsėjo mėn. 23 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Tešiamos diskusijos del social-demokratų interpelacijos. Iš eilės kalba 1-asis Steigiamojo Seimo Vice-Pirmininkas D-ras J. Staugaitis. Jis trumpai pastebi p. Hymanso projekto visus nepriimtinius mums punktus, kurie veda mus į ankštus ryšius su Lenkija. Tat reikalinga dėti Vyriausybei visas pastangas, kad to projekto Tautų Sąjungos plenumas mums neprimestų. Jeigu kartais tai atsitiktų, tai tiki, kad Seimas neratifikuos. Daugiau nusileidimų mes nebegalim daryti, nes valdžia ir taip per daug nusileidusi.

Atstovas Čepinskis siūlo nevesti derybų su lenkais ir nepasiduoti Antantai, kuri nori įtraukti mus į karą su rusais. Su Lenkija galima būtų tartis, jeigu ji būtų ne imperialistinė. Ryšius kiekviena Valstybė turi turėti su savo kalmynais, net ir Anglija nori susiartinti su savo buv. priešais Vokletija ir Rusija.

Atstovas Nėtkėvičius pabrėžia, kad Hymanso tarpininkavimas Lietuvai yra žalingas. Lenkai priėmė pirmąjį Hymanso projektą, kaip bazę, mes gi išėitų lyg priėmėm antrąjį. Tam kaltas tas, kad derybų eiga įstatyta į tokias vėzes, kad jos suprantamos vienur ir kitur kitaip. Valdžia nemokėjo nušviesti derybų eigos, oficiozas ėmė žinias iš lenkų laikraščių ir tai visa daro negero įspūdžio... Jei valdžia pasižada neperžengti Lietuvos suverenumo sienų ir nesutikti su tuo, kas mažintų suverenės Lietuvos taises, tai tas yra gera. Vyriausybė savo kontrpasiūlymu yra padariusi didelį nusileidimą, toliau kurio ji jokiū būdu eiti negali ir to turi tvirtai laikytis.

Ministeris Pirmininkas D-ras Grinius nurodo 4 kontr-agentus, kurie veda derybas. Visi jie siekia savo tikslų, visi jie turi tam tikrų interesų. Pertraukti derybas dabartiniu metu negalima. Hymanso projektas yra nepriimtas ir ginčas mūsų atiduotas Tautų Sąjungos plenumui. Toliau Ministeris Pirmininkas kritikuoja Hymanso projektą nurodydamas jo teigiamas ir neigiamas puses: Baigdamas pabrėžia, kad jokia konvencija nebus pasirašyta kol ji nebus tinkamai ir visašališkai išnagrinėta ir kuri neįžeis mūsų Nepriklausomybės. Social-demokratams inėšdami Interpelacija norėjo tuo nuversti Ministerių Kabineta ir duoti

mums galimybės pasilsėti. Mes nieko neturime prieš, jeigu jie turi žmonių mus pamalnytį.

Uzsienio Reikalų Ministeris D-ras Purickis nurodo, kad jis tik girdėjęs Hymanso projekto kritiką, bet Vyriausybės atsakymo niekas nepalietė. Čia atstovas Digrys buvo nurodęs, kad mes nepasirengėm tinkamai prie atsakymo, tai tenuelna Uzsienio Reikalų Ministerijoo ir susipažįsta, kaip prie to buvo rengtasi. Kai kas abejoja del Hymanso projekto priėmimo. Aš galiu dar kartą pabrėžti, kad jis nebuvo ir nebus priimtas. Toliau jis dokumentaliai įrodo, kad delegacijai duoti įsakymai derantis neperžengti savo įgaliojimų bei duotų instrukcijų. Vakar gavom telegramą, kad mes priimti Tautų Sąjungon. Tai didelis mūsų laimėjimas, nes einant 10 § Tautų Sąjungos statutu mums garantuojama nepriklausomybė: Mes neturime bijoti, kad delegacija prisirašys kokias nors konvencijas arba sutartis, nes ji neturi tam įgaliojimų. Mas turime rimtai žiūrėti ateityn, mažiau pasiduoti pesimizmui, o daugiau pasitikėti savo jėgomis.

Atstovas Vailokaitis nurodo, kad mes gavome iš Vyriausybės tikslų atsakymą ir mes matėme, kad ji tvirtai stovi Lietuvos Nepriklausomybės sargyboje.

Išsitarus dar atstovui Digriui daroma pertrauka ligi 7 val. vak.

Vakarinį posėdį atidaro D-ras Staugaitis. Iš eilės žodį gauna atstovas Kairys. Jis nurodo, kad jo frakcija pareikš Vyriausybei nepasitikėjimą del derybų vedimo Ženevoje, nes jis mano, kad tai gali privesti prie susiartinimo su imperialistine Lenkija. Toliau aiškinasi del priekaištų padarytų soc.-dem., kad jie važinėja Varšuvon ir Vilniun derėtis su Lenkais.

Atstovas Krupavičius kaltina valdžia, kodel ji tinkamai neinformavo visuomenės, o net ir Siemo narių apie derybų eigą su lenkais Ženevoje. Jis kaltina soc.-dem., kad jie savo interpeliacija tik norėjo išprovokuoti valdžia, nes ką jie tikrino interpeliacijoj, faktinai to nėra. Pabrėžė, kad kr.-dem. niekados nesutiks aprobuoti kokias nors sutartis bei konvencijas, kurios įžeis Lietuvos nepriklausomybę.

Pakalbėjus dar atstovams Slezevičiui, Cirtautui, Groudžiui, St. Seimas didžiūma balsų priėmė sekančio atstovo Starkaus pereinamąją formulą.

„Steigiamasis Seimas, išklauses Vyriausybės atsakymą į interpeliaciją del Lietuvos ginčo su Lenkija, pareiškia:

priešininkas, o kartu ir patikrėti sau veiksmų laisvę. Todel reikalinga dar dienos maršo pradžioje susistatyti ištiesimo planas, jei prireiktų susidurti su priešininkų. Šis planas neturi būti gausus smulkmenomis. Dažniausiai vyresnysis viršininkas, įsižiūrėjęs į žemėlapi, pasižymi kokį barą užims avangardas, koks pulkas eis į dešinę, koks į kairę, koks laikinai liks rezerve, kame artilerijos rajonas.

Iš šio plano išeidamas, viršininkas skirsto savo dalis voroje.

Laukiant susitinkamų kautinių pageidaujama skirti į avangardą stiprą artileriją, kuri galėtų iš karto nuslopiinti priešininko artileriją. Avangardui priskiriami šarvuočiai, pionierių dalys ir raiteliai.

Išvengti dalių susimaišymui, kuris kautynėms yra žalingas, patartina į priešakinę ir šonines rinktines (užtvoras) skirti ne vieno organizacinio vieneto (pulko, bataliono) dalis, bet įvairių ir iš tos, būtent dalies, kuri norima ištiesti tame pat raože.

Nereikia nusiminti, kad šoninę rinktinę (užtvorą) teks skirti ne iš avangardo (priešakinės rinktinės), o iš vyriausiųjų jėgų.

Pav.: avangarde eina 1-s batalionas; susidūrus su priešininku jis manoma ištiesti į kairę nuo kelio, o 2-s batalionas, einantis vyriausių jėgų voroje,—į dešinę. Tada iš 1-mo bataliono bus po vieną kuopą priešakynėje ir kairėje šoninėje rinktinėje, o vieną kuopą ir dešinę šoninę rinktinę reikia skirti iš 2-o bataliono.

Šios taisyklės reikia laikytis ir saugant žygiuotę. Jos laikymas ne tikrai padeda išvengti susimaišymo, bet duoda galimybės išeinančių į ištiesimo liniją dalių vadams atrasti savo dalies žmonėse gatavas atramos.

Susitinkamose kautynėse pirmiausia susidurs su priešininku divizijos raiteliai. Jos viršininkas privalo pats išspręsti, kaip pagrobti gerus sekimo punktus; kartu jis privalo imtis visų priemonių sulaikyti nors kiek priešininko puolimą, privertus jį mėtytis ir pamėginti išsiskverbtį gilyn į priešininko sustatymą (išdėti).

Voros viršininkas, jei jis seka paskui avangardą, patvirtina jam artimiausią uždavinį; paprastai yra tai vietos daiktų užėmimas, valdant kuriuos laisvai galima ištiesti vyriausias jėgas.

1. Kad 1921 m. rugsėjo mėn 3 d. p. Hymanso pateiktas avanprojektas yra Lietuvai nepriimtinas ir

2. kad nustatant santykius su Lenkija, Lietuva negali sutikti priimti sąlygų, kurios tiesioginiu ar netiesioginiu būdu galėtų aprėžti Lietuvos Valstybės suverenės teises".

Aka.

Karių balsai.

Iš aziatiškumą, kuriuos mes paveldėjome nuo rusų, nepaskutinę vietą užima rusų keiksmas.

Ligi didžiojo karo mūsų tauta išsilaukė nesulteršusi šiuo bauriu įpročiu, risiškuoju keiksmu, nors progos susiteršti buvo pakankamai; užtenka paminėti rusų kariuomenės stovėjimą įvairiose Lietuvos vietose ir mūsų jaunikių tarnavimą toje kariuomenėje. Jeigu kuris iš mūsų jaunuolių kareivijavimo metu nuo rusų šiek tiek ir įpradavo vartoti tuos žodžius, tai, sugrįžęs pas tėvus prie kuklių sesučių ir broliukų, tuojau prisieidavo tą įprotį pamesti.

Gi didžiojo karo metu, paėmus rusų kariuomenėn daugumą mūsų vyrų, rusų kariuomenei užplūdus kuone visus mūsų kaimus ir paskui daugelį mūsų žmonių ištrėmus į Rusiją, kuone visiems lietuviams teko gana ilgą laiką bendrauti su rusais. Del ko daugelis mūsų vyrų įprato keiktis. Kadangi dabar, del minėto būtino bendravimo su rusais, pas mus beveik visi jau apsipratę su tą šlykštenybe tad ir nėra, kas tinkamai draustų jų vartojimą, ir todėl šis baurus paprotys ėmė plėstis ir Lietuvoje. Dabar jau ne naujiena šiuos baurius žodžius išgirsti netik mūsų miestuose, bet ir kaimuose. Labai dažnai tenka išgirsti šiuos žodžius vartojant įvairius rusų auklėtus mūsų valdininkus. Bet ypatingai išbujojęs šisai baurus paprotys mūsų kariuomenėje su dideliu pasigailėjimu tenka pastebėti, kad žymi dalis mūsų karių, tarnavusių rusų kariuomenėje, suvis nesistengia vengti tų begėdiškų keiksmų, į kuriuos jie labai įpratę. Juos epidemiškai seka žaliukai mūsų kareiviai. Reikia pažymėti, kad, kiek tie keiksmas baurūs ir begėdiški, tiek jie užkrečiami; pastebima juos vartojant ir suvis nemokančius rusų kalbos, mekaniniai juos išmokusius ir žinoma, nesuprantančius tikros jų reikšmės.

Tuo tikslu avangardas ištiesiamas plačiu frontu ir stengiasi energingu puolimu sukaldinti priešininką mūsų jėgų atžvilgiu bei priversti jį pasyviai veikti. Naudinga yra avangardą tuojaus paremti vyriausių jėgų artilerija; vyriausiųjų jėgų pėstininkai gauna uždavinį: išsitiesti tokioje tai linijoje, užimti tokią tai ribą.

Kadangi susitinkamos kautynės įvyksta vorų viršininkų iniciatyva, tai vyrėsnysis viršininkas dažniausiai bus pastatytas prieš įvykusį faktą, kad jo dalys jau pradėjo kautynes, išsitieste tam tikru frontu ir turi sėkmių ar nepasisekimo. Visa tai jam paaiškės geriausiame atveju per 2—3 kautynių valandas.

Tuomet tikslai vyrėsnysis viršininkas gali ir privalo daryti savo įtakos. Jisai, vaduodamasis tomis žiniomis apie priešininką, kurių ligi to laiko papildomai gaus, privalo pastatyti artimiausių veiksmų planą. Tasai planas reiškiasi naujo uždavinio nurodymu dalims t. y. paprastai įsakymu užimti tam tikrą ribą. Tas uždavinys turi numatyti tikslai vieną artimiausią tikslą.

Gaila, kad ligi šiol pas mus prieš tą įprotį nekelama viešo bausio ir nedaroma griežtų pastangų, ją pašalinti. Gėda mums būtų, jeigu mes, išsivadavę iš rusų jungo, nesistengtume pašalinti iš savo tarpo tą baurųjį rusų palikimą. Visuomenė turėtų imtis atitinkamų priemonių naikinti šį įprotį. Gera būtų, kad už vartojimą šių, kaip ypatingai įžeidžiančių dorą ir žmogaus vertę, žodžių būtų uždėdama tinkama bausmė. Karluomenėje kilnesni jaunuoliai—kariai kovai su šiuo įpročiu turėtų sudaryti ratelius, kur nusikaltusiems minėtų žodžių vartojimu reikėtų atlikti paskirta bausmė ir tt. Tuo ypatingai turėtų susirūpinti dailių Kultūros ir Švietimo Komisijos.

J. Radžlūnas.

KARIUOMENĖS KRONIKA

Paskaitų temos sunaudotas 3-ame pėst. pulke.

1. Tautiškumo esmė: 1) tėvų meilė, 2) kalbos, 3) gimimo vietos meilė, 4) tautinis būdas 5) tautos meilė.
2. Mūsų tautos būdas ir tautinis menas. 1) pasakos, 2) dainos, 3) įpročiai, 4) išdirbiniai ir tt.
3. Mūsų tautos savarankiškumas senovėje, tautos pavergimo vaisiai.
4. Mes ir mūsų kaimynai, geografinė padėtis, praeitis, politinis stovis.
5. Demokratizmas. Individo ir valstybės išsivystymas.
6. Kultūra, mokslas, išradimai amžių bėgyje.
7. Ką mums duoda tautos nepriklausomybė: a) dvasios laisvė, b) savitos kultūros kūrimas, c) materialė gerovė.
8. Valstybės ir jų rūšys: 1) despotizmas, 2) monarchizmas, 3) demokratizmas, 4) bolševikų diktatūra.
9. Valstybės patvarumas, ir santykiai su kaimynais, ekonominė ir geografinė padėtis, vidujinė tvarka.
10. Dvasinė tautos jėga. Mokslas, menas, religija.
11. Ištikimumas: a) sau, b) draugam, c) tėvynei.
12. Darbštumas. Darbo meilė kūnui, dvasiai, šeimynai, tautai, kaimynų tautų pavyzdžiai.
13. Taupumas: 1) savo algos, 2) šeimyninis taupumas, 3) tautos turtų, gerbimas, kaimynių tautų pavyzdžiai.

Priemonės tam tikslui pasiekti turi būti: vorų lėtinio tarpusavio veiksmo nustatymas ir jėgų grupavimas svarbiausio smūgio linkme.

Kad dalys neišsisklaidytų ir neišeitų iš viršininko valdomybės sferos, kiekvienai daliai reikia būtinai nurodyti ne tikslai puolimo kryptis, bet ir ruožas, apibrėžiant jį iš dešinės ir kairės vietiniais daiktais. Dar geriau jei kiekvienai daliai bus nurodoma dar ir išsitiesimo linija.

Viršininkas, kuris nori pasiekti griežtų rezultatų, negali lygiai išdalyti savo pajėgų po visą frontą, o turi įvertinęs apystovą ir žiūrėdamas uždavinio suspiesti vyriausią kumštį griežto smūgio kryptimi.

Sustačius galutiną planą, reikia vesti jį gyveniman be jokių abejonių; suduodant vyriausią smūgį pasižymėta kryptimi, reikia nežiūrėti kitų, dargi daliai nepavykus kariuomenėms, kovojančioms antraeiluose baruose, atsimenant, kad laimėjimas svarbiuose punktuose nulemia dalyką.

Černiveckis.

14. Kaip pažinti savo gabumus: palinkimą, reikalą specializuotis.—Reikia būti savo rūšies menininku.

15. Apsišvietimo stovis Lietuvoje, pirma ir dabar 1) vakariniai kursai, mokymas suaugusių; 2) liaudies universitai užsienyje.

16. Teatras: 1) senovėje, 2) viduriniuose amžiuose, dabar, komedija, tragedija, drama, opera, farsas etc.

17. Mandagumas ir jo reikalingumas jo apsirėškimai kultūringose šalyse.

18. Gero tono pastabos apie išvaizdą: 1) kūno švarumas, rūbų švarumas, nešiojimas, bendrai apie išvaizdą.

19. Gero tono pastabos apie kalbą, kokia turi būti kalba, tipingos ydos: 1) gyrimasis, 2) melavimas, 3) šmeižimas, 4) paleistuvingos kalbos, 5) keiksmo, 6) žadėjimo, 7) perdėta kritika.

20. Gero tono pastabos apie laikymąsi: a) kelloje, svečiuose, susirinkime, b) mūsų bendros ydos.

M. Jonaitis.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— **Davė pašalpos.** Žemės ūkio Departamentas š. m. rugsėjo 12 d. atsiuntė Papilėn vieną vagoną rugių, kaip pašalpą Biliūniškių kaimo gyventojams. Pašalpa suteikta prašant patiems gyventojams, nukentėjusiems nuo karo, ir padedant Apskritis Valdybai.

— **Uždaro svaigalų perdavinėjimo įstaigas.** Pakrojaus valsčiaus taryba savo posėdy š. m. rugpiūčia 27 d. tarp kit ko nutarė uždaryti visas įstaigas, pardavinėjančias svaiginančius gėrus.

— **Žvejybos pramonės organizavimas.** Tinkamam suorganizavimui Lietuvos žvejybos, kuriama akcinė bendrovė. Bus išleista mažiausia 1 milijonų sumos akcija, po 500 kiekviena akcija. Bendrovė savo uždaviniu stato: rinkti lėšų normalingam žvejybos pramonės plėtimui, gerinti žūklavimo įrankius, kurti dirbyklas tinklams megzti, statinėms, dėžėms dirbti.

Bendrovė mano organizuoti žvejybos pramonę plačiais pagrindais išnaudojant visus krašto ežerus ir upes.

— **Panevėžio padangėje.** Panevėžio ūkio parodų komitetas atsidurė kėblio padėty: apskrities taryba nutarė, kad ūkio parodos nenaudingos, nereikalingos ir atsisakė duoti pinigų parodų įrengimui.

Šiomet ūkininkai žiemkenčiams javams daug reikalavo mineralių trąšų. Vien akcinė bendrovė „Mazgas“ pardavė superfosfato 10 vagonų.

Lietuvių bendrovė „Spindulys“ Panevėžy atidarė antrą kinematografą „Iliuzija“.

— **Susekta lenkų žvalgų organizacija.** Ukmergėj susekta slapta lenkų žvalgų organizacija. Trys asmenys suimti. Eina tardymas. Yra daugiau įtariamų asmenų. Suimtieji greitai laiku bus karo lauko teisiami.

— **Žuvo lenkų aeroplanas.** Ties Kašedorimis skrisdamas užsidedė lenkų aeroplanas. Vienas lakūnas sudegė, antras nukritęs žemėn ant medžio, išliko gyvas, dabar guli ligoninėj Kaune.

— **Moterų konferencija.** Š. m. rugsėjo 18,

19 ir 20 d. d. Kaune įvyko Liet. Moterų Draugijos metinė konferencija. Dalyvavo 60 Draugijos skyrių atstovės ir per 200 svečių.

— **Lietuvos pramonė auga.** Amerikos lietuvių akcinė bendrovė „Rūbas“ ties Taurage prie Jūros upės stato betono cementinį tvenkinį ir elektros stotį. Prie tvenkinio steigiama linų audykla ir verpykla, kurioj bus apdirbama Lietuvos ūniai.

— **Mūsų menininkai pažanguoja.** Žinoma lietuvių dainininkė poni Grigaitienė Rygoje buvo nuoširdžiai sutikta latvių menininkų. Poni Grigaitienė pakviesta kelloms gastrolėms latvių operon, kuri dainuos savo partijas lietuvių kalba. Koncertų eilė tokia: Liepoja, Mintauja, Volmaras ir kiti latvių centrai, o po to—Suomijon.

— **Ties siaurą geležinkelį.** Žemelių ir Joniškio valsčiai triūsia pratiesti geležinkelio liniją Joniškis—Kruklai—Žeimeliai—Linkuva.

— **Mūsų pramonė.** Laikraštis „Darbininkas“ duoda „apytikų“ žinių apie Kauno pramonės įstaigas ir jose dirbančiųjų skaičių. Viso įmonių Kaune yra 201: 7 spaustuvės su 296 žm., 2 litografijos—12 žm., Šmidto fabrikas—205 žm., Centr. Armijos dirbtuvės—153 žm., N. Tilmanso fabrikas—100 žm., „Nemuno“ B-vės dirbtuvė—75 žm., Geležinkelių depo—322 žm., 10 lentpiūvių ir malūnų—206 žm., C. Armijos duonos kepykla—135 žm., 2 Šmidto kaulų, ir tepalo dirbtuvės—36 žm., 2 elektros stotys—82 žm., 82 kepyklos—120 žm., Centr. gelžkelių dirbtuvė—311 žm., 5 limonado ir seltorio dirbt.—60 žm., Konservų gamykla—52 žm., 2 kavos gamyklos—15 žm., 5 saldainių dirbtuvės—40 žm., 5 svaiginamų gėrimų dirbtuvės—215 žm., 4 aliejaus dirb.—22 žm., 5 tabokos dirbtuvės—120 žm., 4 gilzų ir papisorų dirb.—80 žm., 3 degtukų dirb.—220 žm., 4 muilo dirb.—20 žm., 47 siuvelyklų, kepurių, virvių dirb.—170 žm., 12 batų dirb.—150 žm., dailydžių, skerdyklų, dėžių ir k. dirbtuvėse apie 150. Viso minėtose dirbtuvėse dirba 3421 žm.

Visi kiti darbininkai, kaip vežėjai, nešėjai, vežio-tojai, malkų plovėjai mieste, kiemsargiai į tą skaičių neįeina. Šie skaitmens, anot „Darbininko“, rodo mūsų pramonės menkumą.

Iš Vilniečių gyvenimo.

— **Vilniaus lenkai tvarkosi.** Vilniaus lenkai tvarkosi ir rengiasi apsigyventi ilgesniam laikui. Atremontuojamas Vėliavos tiltas, įmūrijamos kareivinės virtuvės, taisomos kareivinės ir t. t.

— **Persekioja gudų mokyklas.** Gudų Spaudos Skyrius praneša apie lenkų persekiojimą gudų mokyklų. Mokslo Viršininkai daro įvairių kliūčių gudams kurti savas mokyklas ir išjuokia gudų kalbą, vadinami ją „chamų“ kalba.

— **Kronenbergas rezignavo.** Želigovskio leidžiamo laikraščio „Der Najer Morgen“ redaktorius Kronenbergas rezignavo. Jis buvo nusamdytas patraukti žydų opikiją lenkų pusėn.

— **Vilniaus policijos.** Meldavimo skyrius praneša, kad nuolatiniam apsigyvenimui Vilniun atvyksta kas dieną 40—50 žmonių. Nuo rugsėjo 1 d. ligi 8 d. atvyko Vilniun: lenkų—234, žydų—116, rusų—42, lietuvių—16, gudų—9, anglų—2, prancūzų—1.

— **Nočia (Lydos apskr.).** Varu brukama lenkų kalboje lietuvių vaikams mokykla. Už vaikų neleidimą lenkų mokyklon baudžiama pinigine bausme. Lietuviai tačiau nežada nusileisti. („Vilnius“).

— **Marcinkonis.** J Marcinkonis neseniai atgabo dar 1½ vagono policijos. Matyt, kaip gyventojai patenkinti lenkų valdžia. Gyventojai sako, kad jų nusistatymo ir dešimtis tiek agentų neįstengs pakreipti lenkų pusėn. („V.“).

— **Lietuvių Mokslo Dr-jos posėdis.** Rugsėjo 11 d. įvyko L. M. Dr. bute L. Mokslo Draugijos valdybos posėdis. Nutarta atnaujinti Mokslo dr. sutartį su „Švyturio“ bendrove. Be to nutarta šiais metais laikyti L. M. Dr. visuotinąjį susirinkimą lapkričio 23 d. Šią dieną sukanka L. M. Dr. pirmininkui Dr-ui Basavičiui 70 metų.

— **Del lietuvių gimnazijos.** „Vilniaus“ žinomis, lenkų vyriausybė lietuvių gimnaziją naikinsianti iš sykio. Iš pradžių ketinama ryto valandas pavėsti lenkų gimnazijai, nustūmus lietuvių pamokas po pietų, gi po Kalėdų ketinama visai iškraustyti iš užimamo namo.

— **Lietuvių klubo susirinkimas** nutarta šaukti spalio mėn. pradžioje.

— **Vilniuj represijos eina.** Uždaryta lietuvių laikraštis leidžiamas lenkų kalba — „Głos Litwy“.

— **Parceliacijos bankas.** Varšuvos radio pranešimu, Vilniuje netrukus bus atidarytas Lenkų parceliacijos bankas, kurio tikslas praveisti žemės reformą evoliucijos keliu. Bankas supirkinės didesnius žemės plotus, parceliuos ir atstatinės. Banko organizatoriai nori praplatinti savo darbuotę Rytų pakraščiuos, o vėliau žemės valdybos pagalba ir visoj respublikoj.

— **Želigovskiui paspirtis.** Šiomis dienomis atvežta iš Krakuvos Vilniun naujas kariuomenės pulkas kaip Želigovskio kariuomenei paspirtis. Daugelis to pulko kareivių ėjo miesto gatvėmis basi ir apdriskę. Vilniaus gyventojai biją, kad tos apdriskusios, bet ginkluotos svetimųjų gaujos padidinsią plėšimą. (G. Sp. B.).

— **„Kaunijos“ lenkų susirinkimas.** „Gazeta Wilenska“ pranešimu, rugsėjo 18 d. Vilniuje turėjo įvykti „Kauno krašto lenkų Sąjungos“ informacinis susirinkimas.

Rugsėjo 15 d. Vilniaus policijos sekretoriatuose prasidėjo svetimtųjų registracija.

— **Lietuvių knygynas „Milda“.** Umu laiku Vilniuje atidaroma naujas knygynas iš rašomų dalykų ir prietaisų pardavykla vardu „Milda“.

Iš Klaipėdos krašto.

— **Uždraudė laikraštį.** Vyriausias Klaipėdos krašto komisaras uždraudė platinti Klaipėdos krašte ultratautinį vokiečių laikraštį „Deutsche Tageblatt“.

Užsieny.

— **Dvarus rekvizuoja.** Buvusio imperatoriaus Habsburgo dvarai Čekijoje—Slovakijoje sudaro apie milijoną hektarų, tai yra dešimta dalis viso krašto žemės. Dabar jie yra rekvizuoti ir padalinti į 5 miškų administracijas, kurios juos prižiūri.

— **Duonos surogatai.** Sovietų spaudoj nuolat rašoma apie naujus duonos surogatus. „Sujungta naturalistų asociacija“ paskelbusi daug naudingų žinių apie godų (varnarėžių) plėnių ir giliu maistingumą. Varnarėžos auga du metus, bet maistui tinka tik pirmų metų šaknys. Jos esančios labai ilgos, stores ir 100 svarų žalių šaknų duoda 25 svarus džiovintų. Godų (varnarėžių) miltai esą labai maistingi, turį apie

75% angliagamų. Įmašius pusę rugėlių miltų, gaunama saldi duona, panaši į pyragalčius.

Plėnių 100 svarų žalių šaknų duodas taip pat 25 svarus džiovintų. Jų miltai esą kiek kartus ir todėl labiausiai tinka kaval, kuri esanti labai maistinga.

— **Graikų pralaimėjimai.** Pranešimu iš Konstantinopolio, kovose ties Sakarija graikai neteko 18,000 vyrų, o turkai — 12,000 vyrų.

— **Kerenskis rengiasi paimti valdžią.** „Nerodni Listy“ pranešimu, Kerenskis turėjo Pragoj keletą pasitarimų su buvusios Rusijos nariais tikslu įpasiuošti ne tik šelpti Rusiją, bet ir paimti valdžią į savo rankas. Jo partija esanti dabar kuo geriausia organizuota.

— **Sušaudymai Ukrainoje.** „Politiken“ pranešimu iš Rygos. Kijeve. Nepaprastosios komisijos įsakymu, sušaudyta 930 asmenų, kurie buvo kaltinami samokse nuversti Sovietų vyriausybę. Tautinis judėjimas Ukrainoj didėja.

— **Prieš Vengriją.** Pranešimu iš Londono, Santarvė nusprendė blokuot Vengriją, jei Vengrai tuojau neevakuos Burgeno krašto. Jei ir tai nepaveiktų, tuomet busią imamasi energingų karo priemonių.

— **Kova su kyšių ėmimu.** „Obščee Dielo“ paduoda Liaudies komisarų tarybos išleistą dekretą apie kovą su kyšių ėmimu, kuris šiaip skamba:

1. Asmenys valstybės tarnyboje nustoja laisvės ir konfiskuojama jų turtas, jei jie patys ar per kitą asmenį ėmė kyšius už atlikimą kokio veiksmo savo tarnybos pareigų srity. 2. Bausmė už kyšių ėmimą padidinama: a) už tam tikrą valdininko įgaliojimą, b) už tarnybos pareigų mankiravimą ir c) kyšių reikalavimą.

— **Del ginklų gabenimo.** „Obščee Dielo“ rašo, kad Vykdomasis komunistų internacionalas išleido visų kraštų darbininkams atsisaukimą, kur reikalaujama iš jų neleisti ginklų iš Prancūzijos Lenkijon Rumunijon ir organizuoti maisto produktų garlaivių siuntimą Petrapilin.

— **Anglai ir Lietuva.** Anglų ir lietuvių draugijų rugsėjo 21 d. susirinkime, kur buvo kalbėta del politinių ir ekonominių santykių su Lietuva, profesorius Paul Dvorkevitch ir p. Ward, buvęs Anglų konsulas Lietuvoj, ragino Anglų pirklis pradėti su Lietuva prekybą, nes Lietuva yra didelių galimų šalis ir be to Lietuva galėtų būti pagrindas prekybaisu Rusija.

— **Naujo lenkų kabineto programa.** Poni-kovskio vyriausybės programa numato ūkio susiartinimą su kalmyninėmis valstybėmis, taiką su Rusija, vengimą demonstracinių žingsnių Lietuvos ir Vilniaus klausimu, norint prijungti Lenkijai, vėliau politikoj kova su anarkija.

— **Trockio įsakymai.** Trockis paskelbęs armijai ir laivynui įsakymą, kur kalbama, kad Prancūzija, Lenkija ir Rumunija nusprendusios paskelbti karą Rusijai. Šios valstybės ruošią naują intervenciją.

— **Anglai palaiko lietuvius.** Visuose anglų laikraščiuose, ypač „Times“ yra straipsnių, griežtai palaikančių Lietuvos pusę Genevos derybų klausimu. Laikraščiai aštriai kritikuoja lenkų delegatus ir pritaria Lietuvos delegacijos taktikai.

— **Okupacinė kariuomenė mažinama.** Pranešimu iš Paryžiaus, atšaukus prancūzų okupacijos kariuomenės dalį, Reino krašte pasiliks dar 85,000 prancūzų kareivių; tuo tarpu belgų kariuomenės ten bus tik 15,000, o anglų — nedaugiau, kaip 4000 vyrų.

— Graikų turkų karas. Sulig paskutinių pranešimų laimėjimai turkų pusėj. Graikų Spaudos biuras demontuoja žinias, būk graikų vyriausybė padariusi žingsnių, kad kitos vyriausybės tarpininkautų graikų turkų konflikto išrišime.

— Nusiginklavimo demonstracija. Jungtinių Valstybių prezidentas kviečia visą tautą prie nusiginklavimo demonstracijos laike nusiginklavimo konferencijos.

— Lietuvos klausimas Tautų Sąjungos plenumo. Rugsėjo 24 d. T. S. plenumo posėdy buvo referuojamas Lietuvos Lenkų ginčas. Plenumas pasiūlė taikytis antrojo Hymanso projekto pamatais. Lenkai atmetė projektą, griežtai protestavo prieš Vilniaus priskyrimą Lietuvai ir pasiūlė plebiscitą. Lietuvių delegacija griežtai laikės nusistatymo, pareikšto jos kontrpasiūlymuos. Ji reikalavo, kad Želigovskis būtų tuojau pašalintas.

T. S. Plenumo posėdžiai tebesitęsia.

— Tremtiniai iš Rusų. Rugsėjo mėn. 20 dieną Kaunan atvyko tremtinių iš Rusijos, būtent: Tambovo, Ekaterinoslavo ir Charkovo. Išskyrus vieną lietuvių šeimyną, visos kitos žydų. Grįžusie iš Tambovo pasakoja, kad ten gyvenimas stačiai nagalimas ir nežinia, kaip ten likusieji žmonės gyvens. Jau dabar ruginių miltų pūdas atsielna 230,000 rublių. Kuro taip pat visai nėra, drabužių žiemai negalima gauti, geležinkelių susisiektimas blogas. Tremtiniai Kaunan važiavo vieną mėnesį ir 14 dienų.

— Bedarbiai Anglijoje. Nedarbas Anglijoje sudaro vis rimtesnę padėtį. Daugely vietų bedarbių minios rengia triukšmingas demonstracijas, daužo namų langus, šaudo policiją. Menama, kad Lloyd George atsisakys asmeniškai dalyvauti Vašingtono nusiginklavimo konferencijoje vyriausia dėl nedarbo ir bedarbių nerimavimo.

— Vengrija ruošias karui. Padėtis vakarų Vengrijoje vis rimtėjanti. Čia vengrai turi sukonzentravę 40,000 kariuomenės.

Santarvė suteikė Italijai mandatą imtis priemonių prieš Vengriją. Vakarų Vengrijos sukilimas einas sąryšy su Habsburgo sąmokslu.

— Afiduotų laivų vertė. Atstatymo komisijos suskaltymu, einant Versalės sutarčiai, ligi 1921 m. gegužės 1 d. vokiečių afiduotų laivų vertė siekia 745 milijonus aukso markių.

— Bolševikų manevrai. Klevo rėd. daromi dideli bolševikų kariuomenės manevrai. Dalyvauja apie 60,000 pėstin. ir 2 kavalerijos korpusu.

— Teroras Gruzijoje. Nuvykus Gruzijon Petersui, teroras da labiau padidėjo. Kalėjimai pilni žmonių, kur kenčia badą ir miršta nuo ligų.

— Sprogimo aukos. Oppan dirbtuvės sprogo aukos buvo laidojamos rugsėjo 25 d. garbės kaban. Viso žuvusių Oppane, paskutiniom žiniom, yra netoli 500.

— Skandinavai ir Lietuva. Skandinavų, ypač ūgalingai švedų, spauda pranešdama Lietuvos priėmimą į Tautų Sąjungą, plačiai nušviečia lenkų ir prancūzų intrigas prieš priėmimą.

Karių Kliubo vaidinimai.

Kliubo scena tiek jau išsivystė, pasiekė tokį laipsnį, kada tenka statant aukštesnius meno reikalavimus, padaryti vaidintojams pastebėjimų dėl keleto tik gal per skubotą darbo vedimą likusių netikslumų.

„Nekaltasis Avinėlis“ čia turi gan didelį pasisekimą. Veikalas sceningas, gyvas, vaidinti nepersunkiausias. Čia daugiau negu kitur yra progos vaidintojams parodyti savo pajėgas.

Bendrai džiaugdamies galime pastebėti, kad vaidintojų būrelis yra gan stiprus. Bet iš jis tarpo dar galima žymėti p. Gedmontą, p. Tumėnienę, p. Dargį, p-le Lukauskaitę kaip gabiausius.

Iš Gedmonto reikia tikėti atelty išsivystys talentingas aktorius. Tik gaila, kad dabar maža jų kreipia dėmesio į savęs auklėjimą scenos darbo žvilgsniu. Dargi minėtą komediją vaidinant buvo pastebėta silpnas rolės žinojimas. Tas jau, mūsų nuomone, yra visai neleistina.

Gan įdomiai vaidina ir p. Tumėnienė. Ji labai ryški, vaizdinga ypač dramatinėse vietose.

Šiuo syk p-le Lukauskaitė pasižymėjo jaunutės mergytės Julytės rolėje. Jos gabumai yra aiškūs.

Be to tenka pastebėti keletą bendrų visiems vaidintojams trūkumų. Padėkim, sveikindamiems tarp savęs vaidintojai vienas kitam ranką paduoda kaž kaip išlenkdami ją, pirštus iškėtę. Kaip tik kaip sodiečiai „kriaučiukai“ — norėdami išrodyti inteligentais.

Bučiuojas gi jie lyg vienas kito bijodami. Apsikabins kaž kaip netiksliai, pabučiuos šaly pečio orą ir greit vienas nuo kito atšoksta. Tas labai darto scenos atskirus vaizdus.

Br-las.

Oficialė dalis.

Įsak. Kar. 211 Nr.

Dalių šventės.

Šarvuoto auto diviziono metinė šventė nustatoma liepos 14 d. (11 §).

Įsak. Kar. 223 Nr.

11-jo pėstininkų Vilniaus pulko metinė šventė nustatoma spalio 27 dieną. (5 §).

Įsak. Kar. 212 Nr.

Kariuomenės padarytų nuostolių atlyginimas.

Skelbiama Lietuvos Kariuomenės padarytų nuostolių atlyginimo taisyklės.

1. Už Lietuvos Kariuomenės paimitus su dokumentų iš gyventojų maisto produktus, pašarą ir gyvulius mokama vidutinėmis to laiko rinkos kainomis, apskrities rekvizicijos komisijos nustatytomis, arba jie įskaitomi į einamųjų rekvizicijų sąskaitą.

2. Likviduojant 1919 m. bylas, už paimitus daiktus atlyginama, patyrus tikrą paėmimo faktą, vistiek ar paimitieji daiktai įtraukti į kariuomenės dalių knygas, ar ne.

3. Paėmimo faktą iširia apskrities rekvizicijų komisija per apskrities viršininką, karo komendantą, savivaldybes, arba, reikalui esant, nuvykus ir apžiūrėjus vietoje.

4. Surinkus tuo būdu medžiagą, apskrities rekvizicijų komisija sprendžia apie padarytų nuostolių didumą ir slunčia visą medžiagą su protokolu Ka-

kuomenės Intendantui tvirtinti, kuris, bylą išsprendęs skelbia apie tai nukentėjusiems, nurodydamas terminą, kuriuo gali paduoti Rekvizicijų Tarybai skundą.

Pastaba: Terminas išskaitomas tokiu būdu, kad nukentėjusis turėtų dvi savaites laiko nuo paskelbimo dienos. (8 §).

Isak. Kar. 218 Nr.

Del brangenybės priedo.

Skelbiama žiniai ir vadovautis, jog Ministerių Kabinetas š. m. rugpjūčio mėn. 10 dieną nusistatė, kad ne etatiniai vyriausybės įstaigų tarnautojai brangenybės priedo negauna. (4 §). Žiūr. „Karys“ š. m. 28 Nr.

Isak. Kar. 522 Nr.

Naujokų šaukimas šiais metais.

Einant įstatymu, 1920 m. rugpjūčio 13 d. Steigiamojo Seimo priimtu, skelbiamas naujokų gimusių 1901 metais šaukimas šiose apskrityse: Vilkaiviškio, Mariampolės, Seinų, Šakių, Raseinių, Tauragės, Kretingos, Telšių, Mažeikių, Šiaulių, Biržų — Pasvalio, Rokiškio, Panevėžio, Kedainių ir Kauno.

Pastaba. Naujokų Šauk. Komisijoms darbą pradėti spalio 10 dieną, baigti 25 d.

Isak. Kar. 223 Nr.

Pakėlimai į laipsnius.

Skelbiamas žiniai ir pildymui Respublikos Prezidento įsakymas:

Šie karininkai pakeliami laipsnyje:

Pėstininkų:

Iš vyresniojo leitenanto į kapitono — Napoleis Zabulionis, Antanas Pošiūnas, Bronius Ivanuskas.

Inžinerijos:

Iš vyresniojo leitenanto į kapitono — Stasys Jakštys.

SPORTAS

Š. m. rugsėjo 5 d. įvyko futbolo rungtynės 2 pėst. pulko su 5 pėst. pulku. Laimėjo 2 pėst. pulkas išleidžiant 2 prieš 0.

Žinutė padėta „Kario“ 54 Nr. atšaukiama, nes vėliau paaiškėjo, kad 5 p. pulko su 2 pulku neįvyko rungtynė per nesusipratimą. Ž.

Lengvosios Atletikos Rungtynės.

Lietuvių Fizinio Lavinimos Sąjunga organizuoja spalio 1 ir 2 d. Vytauto kalne lengvosios atletikos rungtynes Kauno miesto ir įgulos Pirmenybėms.

Rungtynių programa:

- 1) Bėgimai: 60, 200, 400, 800, 5000 mt.
- 2) Šokimai: į aukštį, į tolį (iš vietos ir įsibėgėjus).
- 3) Svaidymai: disko, ieties, kūjo, skritulio.
- 4) Estafetė: 4 X 100 mt.

Dalyvaus trys grupės: aktyvai, juniorai, moterys; Visos sporto organizacijos, klubai, sporto būreliai, mokyklos, kariuomenės dalys, ir t.t. yra prašomos

įsiregistruoti ligi rugsėjo 29 dienos 19 val. Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjungos raštinėje, kur ir bus galima sužinoti smulkmenas. Atskiri asmenys nesiregistruoja, o tik per savo klubų valdybas.

Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjungos nariai įsiregistruoja pas Lengvosios Atletikos Sekcijos Vedėją.

L. P. L. S.
Centro Valdyba.

Klaidų atitaisymas.

„Inžinerijos kariuomenės sprogdintojų komandos ir karininkams sprogdinimo darbų vadovėlio“ išspausdintoje pirmoje dalyje įsibrovė šios klaidos: 6 pusl. 2 eil. parašyta 55 turi būti 15, 6 pusl. 8 eil. iš apačios parašyta žymelių turi būti žirnelių, 7 pusl. 12 eil. iš viršaus parašyta užtaisomis parako turi būti užtaisomis. Parako. 17 pusl. 7 eil. iš apačios parašyta vamzdinių turi būti vamzdinių, 32 pusl. 2 eil. iš apačios parašyta granatų šarvams turi būti granatų užtaisymui, 35 pusl. 14 eil. iš viršaus parašyta šarvams turi būti užtaisymui, 36 pusl. 8 eil. iš apačios parašyta laidokliui turi būti perlaidumui, 36 pusl. 2 eil. iš viršaus parašyta tranšėjų, šoninių ir anglių bei minų šarvams turi būti tranšėjų sviedinių ir minų užtaisymui.

Redakcijai atsiųstos knygos paminėti.

A. S. Baranovo. Vadovėlis kuopų felčeriams ir felčerių mokiniams (chirurgija). Krašto Aps. Minist. Karo Mokslo Skyriaus leidinys. 1921 m.

Pėstininkų Rikiuotės Statutas (Projektas). Kr. Aps. Min. Karo Mokslo Skyriaus leidinys. Kaunas. 1921 m.

A. Klimo. Tarptautinės kalbos Esperanto vadovėlis (Fernolibro de Esperanto por litovoj). Kaina 6 auks. Kaunas. 1921 m.

Redakcijos atsakymai.

Vyr. pusk. V. Mačiokui. Pašalpos maisto daviniu gauna tik žmonos arba vaikai.

P. Mankevičiui. Jei Tamsta tarauji šauktas, motina pašalpos gauna 50% Tamstos algos. Kreiptis į vietinį komendantą.

Alf. Drobniui. Už nuosavus daiktus, žuvusius fronte, kareiviai atlyginimo negauna.

Ben. Imbrasui. Galima gauti. Žiūr. Kar. Isak. Nr. 313, § 3.

J. Ročiui. 1) Eilinis kar. brauningo nešioti negali. 2) Milicininkai iš karių revolverį atimti teisės neturi. 3) Dalies vadas leidimo nešioti revolverį išduoti negali.

Pusk. D. Trepšui. Liudymus apie pasižymėjimą reikia pristatyti per tos dalies viršininkus, kurioje tarnaudami pasižymėjote.

O-kui. Žinoma, jeigu bus kur nors totia vieta.

Jonui Šimkevičiui. Gali, kaip ir kiti, civiliai piliečiai.

A. J.-ui. Eilėraščio nespausdinsim.

J. pus. A. Dagiliui. Jeigu Tamstos viršininkas sulinka, tai galima.

Petrui Mikolajūnui. Su tuo klausimu kreipies pas savo apskrities žemės ūkio įgaliotinį.

Sam. Lapinskui Amerikoje. Tamstos atsiūtas „Tėvynės“ straipsnis: „Už ką gi protestuojama?“ mūsų karių laikraščiu netinka.

J. Kamenickui. Kreipkitės į teismą su apeliacija, bet vargu kas ar išeis, jei nėra liudininkų. Reikia būti atsargesniais.

Kar. Kaziui Švagėdūi. Kadangi Tamstos ūkis iš 200 dešimtinių žemės, tai nuo rekvizicijų negalima paleisti. Jeigu žemė stovi nedirbama, tai Tamstų pačių kaltė. Jeigu patis negalite dirbti, tai galite tuos dirvonus išnuomoti kam kitam: norinčių užtenka. Nebukite, kaip tas tuo ant šieno, kurs nei pats neėda, nei kitam neduoda. Pagalios, jei turite pinigų broliui mokslan leisti, tai užteks ir darbininkams pasisamdyti. O žemės dirvonais nelaiškylkite.

Čepuliui. Tamstos minimo įstatymo nenumato ma kol kas; bet paleistiems kariams duodama pirmenybė ir be įstatymo valdžios įstaigose. Kai dėl inteligentų, ta nieko negirdėti.

Rašt. Petkevičiui. Paduokit savo bataliono vadui raportą, nurodydami priežastis.

Vyr. san. pusk. E. Mitrofanovui. Negalite, reikia laukti demobilizacijos.

J. Sveikauckui. Jei norėsite, galėsit gaut žemės; paleistiems sveikiems kareiviams pašalpų vargu bus.

J. Statkevičiui. Reikia kreiptis į savo apskrities Žemės ūkio Ministerijos įgaliotinį.

Baustam Kaziui. Tamstos klausimas vaikiškas.

Kariui M. L. Eilėraštis netinka, straipsnio „Dirvonauja“ niekas nesupras, antrąjį straipsnį sunaudosime.

Vyr. leit. B. P. Kaune tokios įstaigos nėra, o privačių asmenų atsirastų, bet tai priklauso nuo atlyginimo didumo.

Jonui Gedvilio. Įstatymo duoti pašalpą malkomis nėra. Jeigu kur valsčių valdybos duoda, tai jų valia; nori duoda, nori ne.

St. Ruzgū. Galima, tik už pinigus.

J. Vir. Ventaičiui. Tamstos eilėraštis spaudai netinka. Kai dėl parašų neaiškumo, tai mes čia nieko negalime padaryti.

Tomkunui. Visi vaizdai, atsiųsti redakcijai, labai netikę ir į atspindžius nedėsimė.

Vachm. Dulinskui. Tamstos eilėraštis spaudai netinka.

Kujokui. „Netoli nuvažiuosite“ nedėsimė. Korrespondencija sunaudosime.

San. puskar. Jonui Braziuliui. Kadangi Tamsta ne savanoris, tai negali.

A. Ruzgiui. Laikraščių skelbimų kaina nelygi. Ji yra parodoma pačių laikraščių antgalviuose. Manytumėm, kad geriau būtų skelbtis Amerikos lietuvių laikraščiuose.

E. Lenkauskui. Tokių kursų Kr. Aps. Ministerijos žinioje nėra.

Juozui Radžiūnui. „Dėl mūsų kariškų vežimų“ spaudai netinka.

J. Lapinskui. Sulig laipsniu.

Al. Jackevičiui. Galima, tik, žinoma nevisa, nes viešam būtų perdaug. Geriausia tuo klausimu kreiptis pas apskr. žemės ūkio įgaliotinį.

Kavaliauskui. Laikraštį galėsimė siuntinėti tik tada, kai gausimė pinigų.

J. Ruseckui. Žemę parduoti gali tik tie, kurie ją patys nusipirko, arba gavę iš valdžios už ją atsilyginą. Kai „Lietuvos“ laikraštyje, tai buvo parašyta tik paties rašytojo nuomonė, o ne valdžios įsakymas arba nutarimas.

A. Čepuliui. 1) Karių laiškal cenzuruojami. Kodėl Tamstos laiškal žūsta, „Kario“ redakcija nieko nežino. Tamsta pats greičiau sužinotum, pasielgdamas taip, kaip amerikiečiai pataria, tai yra paduodamas skundą pašto vyriausybei, tikslai, žinoma, kaip karys, komandos kelti. 2) Kol kas mūsų kariuomenėje inteligentams jokių palengvinimų, kaip tokiems, nėra Seimas nustatęs. Jeigu bus nustatyta, tai bus paskelbta.

L. Žuravskui. Galima; kada bus egzaminai, jau buvo nekarta karyje skelbta; jeigu Tamsta „Kario“ neskaitytai, tai gali rasti „Kar. Įsak.“. Programa ta pati. Kitus klausimus Tamsta lengvai gali išrišti paklauses savo viršininkus. Egzamenai tęsiasi 2-3 dienas.

Jonui Dovidaičiui. Paduok Tamsta skundą tarnybos keliu.

P. Pakalniniui. Apie egzaminus karo-valdininkams jau buvo nekarta skelbta. Jeigu Tamsta neskaitytai „Karyje“, tai gali rasti „Kar. Įsak.“.

J. Jekelaičiui. Jei nėra sutarčių, duodančių kaimynui šienauti kelią, šienaja tas, per kurio lauką kelias eina.

Maculevičiui. 1) Skaitosi. 2) Kreipkitės į Mobilizacijos Skyrių su motyvuotu prašymu.

B. Virbickui. Žiūr. š.m. Kar. Įsak. № 13, § 6.

Krapavičiui. 1) Sprendžia Žemės Aprūpinimo komisija. 2) Už arešte buvimo laiką algos nemoka. 3) Dėl stestato kreiptis į Kr. Aps. M. C. archyvą. 4) Tarnauti privalo sulig įstatymo apie feldšerių mobilizaciją. Jei nešaukiamų metų, pašalpos gauti gali. Kreiptis į vietinį komendantą.

Škėmai. Žiūr. Kar. Įsak. Nr. 436.

A. Čepuliui. 1) Dėl mokytojų maisto gerinimo įstatymuose nieko nenurodama. Kuopos vadas gali leisti tik etatiniams raštininkams. 2) Civilius rūbus galima dėvėti ne tarnyboje.

J. Rudnickui. Nelygūs.

Virš. S. Lukaševičiui ir Šalkauskui. Žmona arba vaikai gali gauti maisto davinį.

K. Škėmai, P. Mordosui. Kreipkitės į vietinį komendantą su motyvuotu prašymu.

v. p. Rozmantui. Algos nustatomos tik vadaujantis etatais ir Kar. Įsakymais.

v. l. B. Pečiuliui. Šis klausimas kol kas ne išrištas.

A. Kairiui. Negalima.

J. Krašauskui. Eilėraštis netinka.

Vaidilukui. Eilėraštis netinka.

J. Gulbinui. Eilėraščio nespausdinsime.

Ksav. Vanagėliui. Tamstos „Giesmės“ nespausdinsime.

Šaduikiui. Nevertėtų rašyti. Netinka.

P. Šimkui. Eilėraščiai netinka.

